

Udskriftsdato: 20. december 2025

CIR1H nr 10246 af 19/12/2019 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (§ 119, § 119 a og § 121)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 7778

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 10101 af 15/12/2020

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (§ 119, § 119 a og § 121)

1. Overblik og tjekliste

- Med begrebet ”offentligt ansatte mv.” forstås personer ansat i den offentlige forvaltning (dvs. statslige, regionale og kommunale institutioner), ligesom andre personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, herunder f.eks. lokalpolitikere, kan være omfattet. Endvidere kan der efter omstændighederne være tale om ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentliges vegne.
- Man skal være opmærksom på habilitetsspørgsmål ved håndteringen af sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. Se pkt. 2.2.
- Sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a og § 121, hvor der er rejst sigtelse, og hvor forurettede er ansat ved politiet, skal forelægges for den regionale statsadvokat, inden der rejses tiltale eller opgives påtale.
- Man skal være opmærksom på, at der gælder særlige regler for fængselsbetjente, og hvordan deres identifikationsoplysninger fremgår af sagen. Se pkt. 2.3. og 3.3.
- Sager, hvor der opstår spørgsmål om at blokere en hjemmeside efter retsplejelovens § 791 d, fordi der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 119-119 a, skal forelægges for den regionale statsadvokat, som vurderer, om der er grundlag for at blokere hjemmesiden. Se nærmere under pkt. 3.1.2.

Følgende regelsæt vil efter omstændighederne kunne anvendes i sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv.:

- Straffelovens § 119, stk. 1 (se pkt. 4.1.1.)
- Straffelovens § 119 a (se pkt. 4.1.2.)
- Straffelovens § 121 (se pkt. 4.1.3.)
- Straffelovens § 191, stk. 4, 2. pkt. (se pkt. 4.1.4.)
- Ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1 (se pkt. 4.1.5.)
- Reglerne om tilhold og opholdsforbud (se pkt. 4.1.6.)
- Straffelovens § 264 d (se pkt. 4.1.7.)
- Straffelovens § 266 (se pkt. 4.1.8.)
- Straffelovens § 267 og § 268 (se pkt. 4.1.9.)
- Retsplejelovens § 791 d (se pkt. 4.1.10.)

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Vejledning af den forurettede

Politiet skal også i sager, hvor forurettede er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, vejlede om reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat, adgangen til at få påkendt erstatningskrav mv. under straffesagen, og om muligheden for at få erstatning og godtgørelse fra staten. Det fremgår af § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Se i øvrigt retningslinjerne for politiets og anklagemyndighedens vejledning af forurettede i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Forurettede – Vejledning af forurettede mv., om vejledning, orientering og underretning af forurettede i straffesager, udpegnings af en kontaktperson for forurettede og vidner mv.

2.2. Behandling af sager, hvor polititjenestemænd er forurettede (habilitetsspørgsmål)

2.2.1. Overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 119 a

En polititjenestemand, der i tjenesten eller i anledning af tjenesten trues eller udsættes for vold, jf. straffelovens § 119, stk. 1, eller udsættes for fredskrænkelser, jf. straffelovens § 119 a, vil være inhabil i behandling af sagen, idet den pågældende er forurettet i sagen.

Det gælder også sager om blokering af hjemmesider efter retsplejelovens § 791 d, hvor de forurettede er ansat ved politiet.

Se nærmere om blokering af hjemmesider under pkt. 4.1.9.

Behandlingen af sagen skal derfor foretages af en anden polititjenestemand end forurettede.

Modtagelsen af anmeldelsen, afhøringer af sigtede, forurettede og eventuelle vidner skal enten foretages af en chargeret polititjenestemand eller af en polititjenestemand fra en anden politiafdeling i politikredsen.

Hvis sagen efterfølgende forelægges for statsadvokaten med indstilling om tiltalerejsning (se nærmere under pkt. 3.1.1.), skal det anføres i indstillingen, hvilken anden politiafdeling den afhørende polititjenestemand er tilknyttet.

På gerningsstedet vil den forurettede polititjenestemand dog efter omstændighederne i situationer, hvor andre polititjenestemænd ikke er til stede eller ikke har mulighed for at udføre politiforretningen, eller hvor samtlige tilstedeværende polititjenestemænd er forurettede, kunne foretage uopsættelige efterforskningsskridt.

Et ”uopsætteligt efterforskningsskridt” er bl.a. sikring af identiteten på den person, der har fremsat trusler eller udøvet vold mod den pågældende, jf. straffelovens § 119, stk. 1, eller udsat den pågældende for fredskrænkelser, jf. straffelovens § 119 a, sigtelse og eventuelt en helt kort afhøring om sigtedes stillingtagen til sigtelsen samt nødvendige visitationer/besigtigelser eller nødvendig anholdelse.

Disse dispositioner bør dog som udgangspunkt alene finde sted, hvor bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 1, eller § 119 a, utvivlsomt skønnes overtrådt, og hvis det ikke indenfor rimelig tid er muligt at tilkalde en anden patrulje.

Se nærmere om bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 1, under pkt. 4.1.1. og § 119 a, under pkt. 4.1.2.

2.2.2. Overtrædelse af straffelovens § 121

En polititjenestemand, der i tjenesten overfaldes med hån, skældsord eller anden fornærmelig tale, jf. straffelovens § 121, er som udgangspunkt inhabil i forhold til behandling af sagen, idet denne er forurettet. Behandlingen af sagen, herunder optagelsen af anmeldelse, skal derfor foretages af en anden polititjenestemand end forurettede.

Dog kan den pågældende polititjenestemand efter omstændighederne – hvor sagen behandles på gerningsstedet, og hvor der ikke sker anholdelse – sikre identiteten på den person, der har fremsat udtalelsen mv., rejse sigtelse samt foretage en helt kort afhøring (stillingtagen til sigtelsen) af den pågældende.

Hvis det konkret skønnes, at der kan tages stilling til tiltalespørgsmålet på det foreliggende grundlag, dvs. på baggrund af den forurettede polititjenestemands rapport (hvor sigtelsen og den pågældendes iagttagelser fremgår) samt sigtedes helt korte forklaring til sigtelsen, er der som udgangspunkt ikke noget krav om, at den forurettede polititjenestemand genafhøres.

Er der imidlertid behov for at foretage yderligere efterforskning, herunder genafhøring af den forurettede polititjenestemand, skal dette ske ved en chargeret polititjenestemand eller en polititjenestemand fra en anden politiafdeling i politikredsen. Det samme gælder, hvis der skal ske genafhøring af den sigtede og/eller afhøres vidner i sagen.

Hvis sagen efterfølgende forelægges for statsadvokaten med indstilling om tiltalerejsning (se nærmere under pkt. 3.1.1.), skal det anføres i indstillingen, hvilken anden politiafdeling i politikredsen den afhørende polititjenestemand er tilknyttet.

I tilfælde, hvor en anden polititjenestemand har været til stede på gerningsstedet i forbindelse med episoden, skal denne som udgangspunkt foretage sigtelse og afhøring. Dette forudsætter selvsagt, at udtalelsen ikke er rettet mod samtlige tilstedeværende polititjenestemænd. I en sådan situation kan de ovenfor anførte retningslinjer efter omstændighederne anvendes.

Se nærmere om bestemmelsen i straffelovens § 121 under pkt. 4.1.3.

2.2.3. Øvrige overtrædelser, hvor en politiansat er forurettet

Samme habilitets-overvejelser og forholdsregler som anført ovenfor under pkt. 2.2.1. og pkt. 2.2.2., gør sig gældende i andre sager, hvor en polititjenestemand eller politiansat er forurettet.

2.3. Behandling af sager, hvor fængselsbetjente er forurettede eller vidner (identifikationsoplysninger)

Med virkning fra den 1. juli 2018 er der indført nye regler i retsplejeloven om identifikationsoplysninger på fængselsbetjente (lov nr. 709 af 8. juni 2018, jf. lovforslag nr. L 158 af 28. februar 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner)).

Efter retsplejelovens § 837, stk. 4, kan fængselsbetjente opføres på bevisfortegnelsen ved angivelse af fornavn, tjenestested og det identifikationsnummer, der er knyttet til ansættelsen (medarbejder ID), men uden angivelse af efternavn eller privat bopæl.

Endvidere er der i retsplejelovens § 856 indsat et nyt stk. 7, hvorefter en fængselsbetjent, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyse sit fulde navn og bopæl, men i stedet skal betegnes ved sit fornavn, tjenestested og medarbejder ID.

Betegnelsen fængselsbetjent forudsættes efter forarbejderne at omfatte personer med denne stillingsbetegnelse såvel som andet uniformeret personale i kriminalforsorgen, der indgår i sikkerheden i institutionen og har tilsvarende magtbeføjelser i forhold til de indsatte. Det kan f.eks. være tilfældet for værk mestre,

der arbejder med de indsatte i institutionernes værksteder og lign., og for personale, der arbejder med transport af indsatte.

Reglerne om beskyttelse af fængselsbetjentes identitet skal anvendes i alle sager, hvor en fængselsbetjent i kraft af sit erhverv er vidne, altså ikke kun i sager om overtrædelse af § 119, § 119 a og § 121, hvor en fængselsbetjent selv eller hans eller hendes kollega er forurettet, men f.eks. også i en sag, hvor en fængselsbetjent er vidne til vold eller trusler begået af en indsat mod en anden indsat. Derimod finder reglerne ikke anvendelse i sager, der ikke har sammenhæng med fængselsbetjentens professionelle virke, f.eks. en sag hvor en fængselsbetjent er vidne til et færdselsuheld i sin fritid.

POLSAS er tilpasset ovennævnte nye regler, og politiet skal derfor fra den 1. juli 2018 være opmærksomme på, hvordan fængselsbetjente oprettes som parter på sagen. Rigspolitiet har udsendt 'Vejledning om oprettelse i POLSAS af fængselsbetjente som vidner', som beskriver ændringerne og den fremtidige håndtering af fængselsbetjente som vidner. Vejledningen ligger på POLIntra.

I lyset af de nye regler skal politiet endvidere være opmærksom på, hvordan man henviser til fængselsbetjente i rapportmaterialet, f.eks. i selve sigtelsen eller i en afhøringsrapport, hvor en fængselsbetjent omtaler en anden fængselsbetjent. Selvom politiet er bekendt med fængselsbetjentens efternavn, og dette måske bliver nævnt i en afhøring, skal efternavnet ikke fremgå af sagens materiale. I sigtelsen skal en forurettet fængselsbetjent angives med fornavn, tjenestested og medarbejder ID.

Samtidig skal politiet i de sager hvor der ikke skal anvendes identitetsbeskyttelse, f.eks. som ovenfor nævnt en sag, hvor en fængselsbetjent i sin fritid er vidne til et færdselsuheld, være opmærksom på, at der ikke henvises til, at pågældende arbejder som fængselsbetjent.

Kriminalforsorgen er ligeledes orienteret om, at en eventuel skriftlig anmeldelse af f.eks. en sag om vold eller trusler mod en fængselsbetjent, alene bør indeholde oplysninger om fængselsbetjentens fornavn, tjenestested og medarbejder ID, da den skriftlige anmeldelse vil indgå som et bilag i sagen.

3. Forberedelse

3.1. Forelæggelse for statsadvokaten

3.1.1. Tiltalespørgsmålet i sager, hvor den forurettede er politiansat

I sager, hvor der er rejst sigtelse, og hvor den forurettede er politiansat (f.eks. sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, og § 121), skal der ske forelæggelse for den regionale statsadvokat med en indstilling om tiltalespørgsmålet. Hvis det indstilles, at der rejses tiltale, skal der tillige udarbejdes et udkast til anklageskrift.

Ved "politiansat" forstås politipersonale, jurister eller andre ansatte i en politikreds/ den lokale anklagemyndighed, herunder f.eks. administrativt personale.

Sager, hvor politiet finder, at en anmeldelse om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a eller § 121 skal afvises efter retsplejelovens § 749, stk. 1, eller efterforskningen standses efter retsplejelovens § 749, stk. 2, 1. pkt., skal ikke forelægges for statsadvokaten. Der skal dog ske forelæggelse, hvis der er

tale om en situation, hvor en person med rette har kunnet anse sig som sigtet, og der derfor skal træffes afgørelse om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721.

Hvis statsadvokaten beslutter at opgive påtale, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om påtaleopgivelse og underretter sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om påtaleopgivelsen, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1, 1. pkt.

3.1.2. Sager om blokering af hjemmesider

Sager om blokering af hjemmesider efter retsplejelovens § 791 d, hvor der er mistanke om, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 119 eller § 119 a, skal forelægges for den regionale statsadvokat. Politikredsens indstilling skal fremgå af forelæggelsen. Se nærmere om blokering af hjemmesider under pkt. 4.1.9.

3.2. Påtaleregler

I sager om overtrædelse af straffelovens § 264 d, § 267 og § 268 skal anklagemyndigheden være opmærksomme på påtalereglerne i § 275. Se nærmere herom under pkt. 4.1.6. og pkt. 4.1.8.

3.3. Identifikationsoplysninger på fængselsbetjente i anklageskriftet og på bevisfortegnelsen

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.3. er der med virkning fra den 1. juli 2018 indført nye regler i retsplejeloven om identifikationsoplysninger på fængselsbetjente (lov nr. 709 af 8. juni 2018, jf. lovforslag nr. L 158 af 28. februar 2018 om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner))).

Efter retsplejelovens § 837, stk. 4, kan fængselsbetjente opføres på bevisfortegnelsen ved angivelse af fornavn, tjenestested og det identifikationsnummer, der er knyttet til ansættelsen (medarbejder ID), men uden angivelse af efternavn eller privat bopæl.

Efter retsplejelovens § 856, stk. 7, kan en fængselsbetjent, der afgiver forklaring som vidne, undlade at oplyse sit fulde navn og bopæl, men i stedet blive betegnet ved sit fornavn, tjenestested og medarbejder ID.

Efter forarbejderne til de nye bestemmelser vil det således være udgangspunktet, at fængselsbetjente vidner uden at skulle oplyse deres fulde navn og bopæl, medmindre det konkret vurderes, at oplysningerne ikke kan hemmeligholdes uden betydning for tiltaltes forsvar. En sådan afgørelse (om at en fængselsbetjents fulde navn eller bopæl skal oplyses) skal træffes af retten ved kendelse og kan kæres. Der er endvidere i retsplejelovens § 845, stk. 1, nr. 9, indsat hjemmel til, at retten kan træffe forhåndsafgørelse om dette.

Betegnelsen fængselsbetjent forudsættes efter forarbejderne at omfatte personer med denne stillingsbetegnelse såvel som andet uniformeret personale i kriminalforsorgen, der indgår i sikkerheden i institutionen og har tilsvarende magtbeføjelser i forhold til de indsatte. Det kan f.eks. være tilfældet for værkmestre, der arbejder med de indsatte i institutionernes værksteder og lign., og for personale, der arbejder med transport af indsatte.

Lovændringen ændrer ikke ved fængselsbetjentes muligheder for at afgive vidneforklaring under fuldstændig anonymitet i tilfælde, hvor hemmeligholdelse af efternavnet findes utilstrækkeligt, og betingelserne i § 856, stk. 2, nr. 2, er opfyldt.

Reglerne om beskyttelse af fængselsbetjentes identitet skal anvendes i alle sager, hvor en fængselsbetjent i kraft af sit erhverv er vidne, altså ikke kun i sager om overtrædelse af § 119, § 119 a og § 121, hvor en fængselsbetjent selv eller hans eller hendes kollega er forurettet, men f.eks. også i en sag, hvor en fængselsbetjent er vidne til vold eller trusler begået af en indsat mod en anden indsat. Derimod finder reglerne ikke anvendelse i sager, der ikke har sammenhæng med fængselsbetjentens professionelle virke, f.eks. en sag hvor en fængselsbetjent er vidne til et færdselsuheld i sin fritid.

Anklagemyndigheden skal i sager, hvor en fængselsbetjent skal vidne, sørge for, at det alene er fængselsbetjentens navn, tjenestested og medarbejder ID, der fremgår af bevisfortegnelsen. POLSAS er tilpasset de nye regler, og for sager oprettet efter den 1. juli 2018 vil bevisfortegnelsen derfor indeholde de ovennævnte oplysninger. For sager oprettet før den 1. juli 2018 skal anklagemyndigheden manuelt ændre oplysningerne i bevisfortegnelsen.

I sager, hvor en fængselsbetjent er forurettet, skal angivelsen af fængselsbetjenten i anklageskriftet ligeledes ske med fornavn, tjenestested og medarbejdersnummer. For sager oprettet i POLSAS efter den 1. juli 2018 vil disse oplysninger skulle fremgå af sigtelsen, og dermed også af anklageskriftet når det dannes i POLSAS. For sager oprettet før for den 1. juli 2018 skal anklagemyndigheden manuelt ændre oplysningerne i anklageskriftet.

4. Jura

4.1. Regler der skal anvendes i sager om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv.

For forhold begået før den 1. januar 2017 henvises til den historiske udgave af Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv. (fra den 30. marts 2016).

4.1.1. Straffelovens § 119, stk. 1

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Bestemmelsen fik sin nuværende formulering ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, der trådte i kraft den 29. december 2016. Ved lovændringen blev anvendelsesområdet for § 119, stk. 1, udvidet til også at omfatte indirekte trusler og trusler, der fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Samtidig hermed blev strafskærpselsesreglen i § 119, stk. 1, 2. pkt., indsat. Se nærmere om denne bestemmelse nedenfor.

Stk. 3 blev indsat ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), der trådte i kraft den 1. februar 2019. Formålet med stk. 3 er en generel forhøjelse af strafudmålingen for trusler mod offentligt ansatte og personer, der varetager offentlige hverv. Læs mere om stk. 3 under pkt. 5.1.1.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod eksempelvis trusler og vold.

Begrundelsen for den særlige beskyttelse er bl.a., at personer, der optræder som repræsentanter for offentlige myndigheder, er særligt udsat for angreb og derfor har behov for et ekstra værn mod den risiko for vold og trusler, som denne funktion medfører, herunder således at de uhindret kan udføre deres opgaver som offentligt ansatte.

Den beskyttede personkreds omfatter bl.a.:

- Polititjenestemænd og anklagere.
- Ansatte ved afsonings- og behandlingsinstitutioner (f.eks. fængselsfunktionærer, faglærere, sundhedspersonale og pædagoger).
- Ansatte ved kommunale institutioner (f.eks. lærere, socialrådgivere, sagsbehandlere, ansatte ved skoler, fritids- og plejehjem).
- Ansatte i den offentlige befordring (f.eks. togpersonale, buschauffører).
- Sundhedspersonale ansat i offentlige institutioner (f.eks. læger, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter og -hjælpere).
- Parkeringsvagter.
- Politikere.

Bestemmelsen anvendes endvidere i forhold til ansatte i private virksomheder, der efter aftale udfører opgaver på det offentliges vegne. Der henvises bl.a. til U 2002.1644Ø (buschauffør, der var ansat ved det private busselskab Arriva A/S) og TfK2008. 526V (ansat ved en selvejende institution, der blev drevet for offentlige midler).

Bestemmelsens anvendelsesområde:

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor de pågældende personer udsættes for vold eller trusler om vold:

- I arbejdstiden under udførelsen af tjenesten,
- Uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt
- Uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten.

Bestemmelsen omfatter trusler om alle former for vold. I modsætning til straffelovens § 266 om trusler omfatter straffelovens § 119, stk. 1, således også trusler om simpel vold.

Trusler fremsat direkte til den beskyttede person:

Straffelovens § 119, stk. 1, omfatter trusler fremsat direkte til den beskyttede person. Det udgør efter retspraksis en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, at true en person omfattet af den beskyttede personkreds med vold, uanset om truslen fremsættes til den pågældende personligt, i en telefonsamtale, i et brev, en e-mail, en sms eller lignende. Se f.eks. TfK 2011.1027Ø (telefoniske trusler mod medarbejder hos SKAT), TfK 2011.690V (trusler indtalt på politiassistentens telefonsvarer) og TfK 2011.647Ø (trusler fremsat i en e-mail sendt til et folketingsmedlem).

Trusler fremsat via tredjemand:

Det er ikke en betingelse, at truslen er fremsat direkte over for den beskyttede person. Bestemmelsen omfatter også trusler, der er fremsat via tredjemand, hvis der er forsæt til, at truslen bliver viderebragt til den beskyttede person.

Det må i almindelighed antages, at der er forsæt til, at truslen viderebringes til den beskyttede person, hvis truslen fremsættes over for den beskyttede persons kollegaer eller personens nærmeste, herunder normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds:

Bestemmelsen omfatter herudover trusler, der fremsættes offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det kan f.eks. være tilfældet med trusler på internettet, sociale medier, i pressen eller på offentlige møder, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler, der fremsættes i en lukket kreds af personer, vil derimod som udgangspunkt ikke være omfattet af bestemmelsen. Afgrænsningen af, hvornår en trussel er fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, skal forstås i overensstemmelse med den tilsvarende afgrænsning heraf i straffelovens § 266 b, jf. forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4).

Trusler fremsat på offentlige møder, i aviser, radio og tv og i elektroniske udgaver af disse medier må således anses for at være fremsat offentligt.

Endvidere må trusler fremsat i offentlige debatfora på hjemmesider og i udtalelser på blogs på internettet som hovedregel anses for at være fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i videre kreds.

Trusler, som fremsættes på lukkede profiler eller sider på sociale medier, blogs, fora eller lignende med få følgere, venner, forbindelser mv., må typisk betragtes som fremsat i så privat en kreds, at de ikke kan anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Omvendt kan der på en lukket profil eller side være så mange følgere, venner, forbindelser mv., at en trussel omfattes af bestemmelsen og dermed må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, om en trussel på en lukket profil eller side må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds.

Hvis en trussel, der er fremsat på en lukket profil eller side på et socialt medie uden forsæt til udbredelse i en videre kreds, efterfølgende videreformidles af en anden person til den pågældende offentligt ansatte eller videreformidles offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds, forudsættes det i forarbejderne, at den rene videreformidling af truslen ikke vil være omfattet af bestemmelsen. Hvis videreformidlingen af truslen derimod har karakter af fremsættelse af en ny trussel om vold, vil en sådan trussel være omfattet af bestemmelsen. Om en videreformidling som den nævnte er strafbar, vil således bero på en konkret vurdering af videreformidlingens karakter og sagens øvrige omstændigheder.

Trusler, der fremsættes i en lukket kreds af personer, f.eks. i en bestyrelse, i en forening eller lignende, kan som udgangspunkt ikke anses for at være fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det vil dog også her bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, om en sådan trussel må anses for fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds.

Særligt om § 119, stk. 1, 2. pkt. – skærpende omstændigheder:

Ifølge § 119, stk. 1, 2. pkt., er det en strafskærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 1728 af 27. december 2016. Se nærmere om strafudmålingen under pkt. 5.1.1. og pkt. 5.1.2.

Første led af bestemmelsen ("mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted") skal forstås på samme måde som straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Se mere om denne bestemmelse i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Offentlig myndighed – Forbrydelser mod den offentlige myndighed (§§ 119-132a), pkt. 4.1.3.

Som eksempel på opførsel, der rammes af strafskærpesreglen i § 119, stk. 1, 2. pkt., kan blandt andet nævnes følgende eksempler:

- en gruppe unge spærrer en befærdet gade med nogle containere, som de sætter ild til, og da brandvæsenet rykker ud for at slukke den påsatte brand, kaster en af de unge en glasflaske efter brandmændene,
- i forbindelse med en demonstration går en større gruppe maskerede personer til angreb på politiet ved at kaste sten og affyre kanonslag,
- efter en fodboldkamp opstår der slagsmål blandt to fanggrupperinger, og da politiet stopper urolighederne, fremsætter en af de anholdte trusler mod to politibetjente.

Endvidere omfatter skærpesreglen i § 119, stk. 1, 2. pkt., vold eller trussel om vold begået mod den beskyttede person "*i dennes fritid*". Med udtrykket sigtes til, at volden udøves eller truslen fremsættes mod den beskyttede person uden for arbejdstiden eller i en privat sfære.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5), at bestemmelsen i almindelighed omfatter trusler fremsat mod den beskyttede person ved dennes private bopæl, på vej til og fra arbejde, i forbindelse med en privat indkøbssituation, private gåtur mv.

Bestemmelsen omfatter herudover i almindelighed også trusler fremsat til den beskyttede persons private telefon, postadresse, e-mailadresse eller profil på et socialt medie eller lignende, idet sådanne trusler må anses for fremsat inden for den beskyttede persons private sfære, uanset om de fremsættes inden for eller uden for arbejdstiden.

Det er i den forbindelse forudsat i forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.4.3.1.), at det også er omfattet af strafskærpesen, hvis truslen fremsættes over for den beskyttede persons nærmeste, herunder ægtefælle eller barn, f.eks. fordi denne person åbner døren til bopælen eller besvarer en privat telefon.

Derimod vil trusler, der fremsættes offentligt, men ikke imod den beskyttede person, f.eks. på internettet, i pressen eller lignende i almindelighed ikke være omfattet af strafskærpsen, idet sådanne trusler ikke kan anses for fremsat mod den beskyttede person i dennes fritid.

Der er i forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5) givet følgende eksempler på tilfælde, der er omfattet af strafskærpsen:

- en fængselsbetjent bliver udsat for et voldeligt overfald på vej hjem fra sit arbejde af en tidligere indsat, der har fulgt efter ham
- en politibetjent, der arbejder med rocker- og bandemiljøet, bliver i sin fritid passet op på parkeringspladsen uden for et supermarked og truet af et bandemedlem, som den pågældende tidligere har været med til at arrestere
- en socialrådgiver modtager på sin private mobiltelefon sms-beskeder, hvori en borger fremsætter trusler, fordi borgeren er utilfreds med kommunens behandling af sin sag.

4.1.2. Straffelovens § 119 a

Efter straffelovens § 119 a straffes den, som krænker en af de i § 119 nævnte personers fred ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsen er indsat i straffeloven ved lov nr. 1728 af 27. december 2016.

Det fremgår af forarbejderne til loven (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.2.), at formålet med bestemmelsen er at opretholde et rimeligt beskyttelsesniveau og at sikre, at personer i offentlig tjeneste eller hverv påvirket kan udføre deres arbejde.

Stk. 2 blev indsat ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), der trådte i kraft den 1. februar 2019. Formålet med stk. 2 er en generel forhøjelse af strafudmålingen for chikane mod offentligt ansatte og personer, der varetager offentlige hverv. Læs mere om stk. 2 under pkt. 5.2.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen omfatter den samme personkreds som straffelovens § 119, stk. 1, jf. forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Se under pkt. 4.1.1.

Bestemmelsens anvendelsesområde:

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor den pågældende udsættes for fredskrænkelser ved kontakt, forfølgelse eller anden form for chikane.

Ved chikanøs ”kontakt” forstås ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) blandt andet mundtlige eller skriftlige henvendelser. Henvendelser, der sker via elektronisk kommunikation, det vil sige ved anvendelse af telefon og internet mv., er også omfattet. Sådanne henvendelser vil f.eks. kunne være e-mails, sms eller beskeder via sociale netværk (f.eks. Facebook, Instagram eller Twitter) eller apps (Whatsapp eller Skype).

Kontakt kan imidlertid forekomme på forskellig måde, og det er efter bestemmelsen afgørende, om den pågældende adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra gerningsmanden til den beskyttede person. Det er derimod ikke afgørende, om kontakten sker direkte. Det forhold, at en meddelelse gennem f.eks. Facebook, blogs, debatfora mv. på internettet ikke direkte er adresseret til den beskyttede person, er således ikke afgørende. Det er dog et krav, at meddelelsen må kunne anses for reelt rettet også mod den beskyttede person, ligesom gerningsmanden må have forsæt til, at meddelelsen virker som en henvendelse til den beskyttede person.

Bestemmelsen omfatter også andre former for henvendelser (kontakt), herunder f.eks. henvendelser i form af ophold uden for den beskyttede persons bolig, aflevering eller tilsendelse af objekter mv. Kontakt kan også bestå i, at en person går til et sted, som den pågældende ved, at den beskyttede person er på vej til.

Ved chikanøs ”forfølgelse” forstås ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) blandt andet det tilfælde, hvor den pågældende person følger, iagttager eller overvåger en beskyttet person uden helt at nærme sig, således at adfærden ikke eller ikke med sikkerhed kan betegnes som kontakt.

Udtrykket ”anden form for chikane” skal ifølge forarbejderne til bestemmelsen (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6) forstås bredt og kan omfatte alle typer af handlinger, herunder fysisk ageren og forskellige former for kommunikation. Der kan eksempelvis være tale om videooptagelse eller fotografering af den beskyttede person i private sammenhænge eller videregivelse, herunder offentliggørelse, af private oplysninger mv.

Det er en forudsætning, at kontakten, forfølgelsen mv. udgør en ”fredskrænkelse” af den beskyttede person, og at der er tale om en adfærd af en sådan karakter og grovhed, at det ud fra en objektiv vurdering kan betegnes som chikane af den pågældende.

Det er forudsat i forarbejderne (de almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.3.1. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6), at bestemmelsen omfatter handlinger, der generelt er egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred. Det indebærer, at der ikke stilles krav om, at den beskyttede persons fred i det konkrete tilfælde er blevet krænket.

Kerneområdet for bestemmelsen vil efter forarbejderne være de tilfælde, hvor der ud fra sagens oplysninger, f.eks. stedet og tidspunktet for samt indholdet af henvendelserne mv., ikke er tvivl om, at gerningsmanden har til formål at chikanere den pågældende.

En fredskrænkelse kan f.eks. bestå i hyppige, uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der er ubehagelige, utryghedsskabende eller forstyrrende på grund af deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt.

En enkeltstående henvendelse kan efter omstændighederne have en sådan grovhed, at den vil kunne udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred og dermed være omfattet af bestemmelsen. Eksempelvis vil en personlig henvendelse på bopælen, hvor gerningsmanden kommer med krænkende udtalelser i almindelighed være af en sådan grovhed, at det er omfattet af bestemmelsen.

Andre tilfælde af personlig kontakt mv. til den beskyttede person f.eks. ved dennes private bopæl og på vej til og fra arbejde vil efter omstændighederne ligeledes kunne udgøre en fredskrænkelse.

En enkeltstående chikanøs opringning eller besked vil i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, men såfremt de chikanøse opringninger eller beskeder gentager sig, vil forholdet stille sig anderledes. Desto mere chikanøs opringningen eller beskeden er, desto færre chikanøse opringninger eller beskeder skal der til, før forholdet omfattes af den foreslåede bestemmelse. For eksempel vil hyppige opringninger eller offentliggørelse af privat telefonnummer med en opfordring til andre om at skabe en "sms-storm" eller lignende mod den beskyttede person kunne udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen. Det samme gælder en enkeltstående chikanøs handling, hvis gerningspersonen har viden om, at den beskyttede person også bliver chikaneret af lignende adfærd fra andre. En enkeltstående chikanøs opringning om natten vil efter sit indhold og formål også kunne udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen.

Meddelelse af urigtige oplysninger om eksempelvis alvorlige ulykker overgået en persons nærtstående eller lignende vil i almindelighed også udgøre en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen.

For så vidt angår oprettelse af eller bidrag til en hjemmeside eller side på et socialt medie bemærkes det, at bestemmelsen navnlig er tiltænkt at skulle finde anvendelse på såkaldte hadsider eller lignende sider på internettet. Disse sider er kendetegnet ved, at deres indhold har til formål mere systematisk at forfølge, udstille eller krænke de pågældende, eksempelvis ved offentliggørelse af private personoplysninger, herunder private billeder, privat telefonnummer eller privatadresser og eventuelt i kombination med en nedsættende eller krænkende omtale af den pågældende. Det vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af bestemmelsen, hvis der alene er tale om gengivelse af oplysninger om eksempelvis en offentligt ansat hverv, f.eks. navnet på en embedsmand, der har truffet en administrativ afgørelse, eller en neutral gengivelse af andre offentligt tilgængelige oplysninger, f.eks. offentligt tilgængelige telefonnumre.

Enkeltstående eller et begrænset antal opslag på sociale medier eller på internettet i øvrigt, hvor der ikke er tale om en systematisk og gentagen forfølgelse mv. af en eller flere personer, vil som udgangspunkt ikke være en fredskrænkelse omfattet af bestemmelsen. Et enkeltstående opslag vil dog i særlige tilfælde kunne have en sådan grovhed, at det omfattes af bestemmelsen. Det vil bero på en konkret vurdering af opslagens indhold og karakter samt omstændighederne i øvrigt, om opslaget har en sådan grovhed. Opslaget skal som ovenfor nævnt under alle omstændigheder være egnet til at udgøre en krænkelse af den beskyttede persons fred, hvilket blandt andet vil kræve, at et opslag på f.eks. Facebook må anses for reelt rettet også mod den beskyttede person.

Der vil generelt skulle lægges vægt på, om et tilfælde af kontakt, forfølgelse mv. sker i en ikke-arbejdsmæssig sammenhæng eller en arbejdsmæssig sammenhæng, idet der i den sidstnævnte situation typisk vil skulle noget mere til, før der er tale om en fredskrænkelse i bestemmelsens forstand.

Det skal navnlig ses i sammenhæng med, at en person i offentlig tjeneste som en naturlig del af sit hverv i mange situationer vil være i kontakt med borgere, herunder hvor der kan opstå uoverensstemmelser. Det gælder navnlig, når der sker myndighedsudøvelse. Herudover skal der – også som følge af Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt EMRK artikel 10 – være vide rammer for at kritisere offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste. Tålegrænsen må derfor for en generel betragtning være højere, når den beskyttede person er i tjeneste.

Forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en ikke-arbejdsmæssig situation, det vil sige i fritiden, vil således i almindelighed udgøre en fredskrænkelser omfattet af bestemmelsen, idet der typisk aldrig vil være nogen saglig grund til at foretage sådan en handling.

Derimod vil forfølgelse, overvågning eller observation, herunder ved brug af kamera, af den beskyttede person i en arbejdsmæssig situation normalt ikke være omfattet af bestemmelsen. For eksempel vil det i almindelighed ikke være en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse at videofilme politibetjente, parkeringsvagter mv. i forbindelse med deres arbejde i det offentlige rum. Der kan dog være tilfælde, som omfattes af bestemmelsen. Det vil blandt andet kunne være tilfældet, hvis der samtidig fremsættes udtalelser af chikanøs karakter, herunder f.eks. om den pågældendes børn mv. eller om private personoplysninger såsom privat adresse eller telefonnummer mv.

Den efterfølgende offentliggørelse af en videooptagelse kan i overensstemmelse med det anførte udgøre en selvstændig fredskrænkelser.

Særligt om forholdet til ytringsfriheden:

Straffelovens § 119 a finder ikke anvendelse, hvis den pågældende adfærd har karakter af en ytring, der er beskyttet af artikel 10 i Menneskerettighedskonventionen (EMRK), sådan som denne bestemmelse fortolkes af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Anklagemyndigheden skal derfor i forbindelse med tiltalerspørgsmålet foretage en konkret vurdering af, om hensynet til ytringsfriheden – om navnlig emner af samfundsmæssig interesse – fører til, at der ikke skal rejses tiltale.

Efter EMRK artikel 10, stk. 1, har enhver ret til ytringsfrihed. Artikel 10, stk. 1, omfatter udtrykkeligt såvel ytringer i form af oplysninger om faktiske forhold som tilkendegivelser af personlige meninger.

Beskyttelsen af ytringsfriheden efter artikel 10, stk. 1, er ikke ubegrænset. Der kan foretages indgreb i ytringsfriheden, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspreddelse af fortrolige oplysninger eller for at sikre domsmagtens autoritet, jf. artikel 10, stk. 2.

Det centrale spørgsmål vil typisk være, om indgrebet kan anses for nødvendigt i et demokratisk samfund. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har i sin praksis slået fast, at der - i lyset af, at ytringsfriheden udgør en helt grundlæggende rettighed i et demokratisk samfund – skal være et presserende samfundsmæssigt behov for at anse betingelsen for opfyldt. Domstolen anlægger i den forbindelse en konkret helhedsvurdering af den pågældende sag, hvor ikke blot indholdet af de omhandlede ytringer, men også den kontekst, som de er fremsat i, og hvem de er fremsat overfor, tillægges betydning.

EMD har i sin praksis slået fast, at personer i offentlig tjeneste i deres hverv er underlagt vide rammer for acceptabel kritik og således må tåle mere end private, hvilket har sammenhæng med, at der i et demokratisk samfund skal være vide rammer for at kritisere myndighederne. Det bemærkes i den forbindelse, at

EMRKs artikel 10 efter Domstolens praksis også omfatter ytringer, der fornærmer og chokerer samfundet eller dele heraf.

Domstolen har dog også i flere sager slået fast, at det kan være nødvendigt at beskytte personer i offentlig tjeneste mod fornærmelige og ydmygende verbale angreb tiltænkt at påvirke dem i udførelsen af deres hverv eller for at skade offentlighedens tillid til dem og den myndighed, som de arbejder for, jf. eksempelvis dom af 21. januar 1999, Janowski mod Polen, dom af 21. marts 2002, Nikula mod Finland, og dom af 21. december 2004, Busuioc mod Moldova.

I forhold til udtalelser i aviser eller andre lignende medier er der efter Domstolens praksis en videre adgang til at fremkomme med skarpe polemiske udtalelser. Der er således forskel på, om ytringerne fremsættes generelt over for offentligheden (f.eks. som led i en igangværende debat om et emne af samfundsmæssig interesse), eller om der sættes ind over for en embedsmand i funktion, jf. blandt andet sagen Busuioc mod Moldova.

Der gælder endnu videre adgang til at fremkomme med skarpe og polemiske udtalelser, hvis udtalelserne rettes mod en offentlig institution som sådan og ikke mod en navngiven embedsmand, jf. dom af 25. juni 1992, Thorgeirsen mod Island.

Der gælder efter Domstolens praksis en særlig vid adgang til at ytre sig skarpt og polemisk om politikere, jf. blandt andet dom af 8. juli 1986, Lingens mod Østrig, dom af 23. maj 1991, Oberschlick mod Østrig (nr. 1), dom af 1. juli 1997, Oberschlick mod Østrig (nr. 2), og dom af 25. februar 2010, Renaud mod Frankrig, herunder særligt når sådanne udtalelser fremsættes som led i en igangværende politisk debat.

Efter Domstolens praksis er der også en videre adgang til at kritisere embedsmænd end private. Domstolen har imidlertid udtalt, at embedsmænd ikke i samme omfang som politikere kan siges bevidst at udsætte sig selv for, at alle deres udtalelser og handlinger kritisk bliver undersøgt, jf. blandt andet dom af 17. december 2004, Pedersen og Baadsgaard mod Danmark.

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger afsnit 2.5.4.2.)

Du kan finde relevante domme fra EMD på HUDOC's hjemmeside.

Bestemmelsens forhold til reglerne om tilhold

Der vil kunne være forhold, som både vil være en overtrædelse af straffelovens § 119 a, og som samtidig kan udløse et tilhold mod gerningsmanden. Der vil også kunne være forhold, som alene giver mulighed for at meddele et tilhold, men som ikke opfylder betingelserne for strafansvar efter straffelovens § 119 a.

I tilfælde, hvor gerningsmanden har overtrådt både straffelovens § 119 a, og et allerede meddelt tilhold, straffes for overtrædelse af begge bestemmelser.

Om straffpåstanden for overtrædelse af straffelovens § 119 a, se pkt. 5.2.

Se endvidere pkt. 2.2.1. vedrørende håndtering af sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a, hvor polititjenestemænd er forurettede.

4.1.3. Straffelovens § 121

Efter straffelovens § 121 straffes den, som med hån, skældsord eller anden fornærmelig tiltale overfalder nogen af de i § 119 nævnte personer under udførelsen af den pågældendes tjeneste eller hverv eller i anledning af samme.

Den beskyttede personkreds:

Bestemmelsen yder personer, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, en særlig strafferetlig beskyttelse mod eksempelvis fornærmelig tiltale.

Se nærmere om den personkreds, der er omfattet af bestemmelsen, under pkt. 4.1.1. vedrørende straffelovens § 119, stk. 1.

Bestemmelsens anvendelsesområde:

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor offentligt ansatte personer udsættes for fornærmelig tiltale, ringeagtsytringer mv.:

- I arbejdstiden under udførelsen af tjenesten,
- uden for arbejdstiden, hvor den pågældende må anses for at være trådt i tjeneste, samt
- uden for arbejdstiden i anledning af tjenesten.

Den fornærmelige tiltale, ringeagtsytringen mv. skal være fremsat direkte til den forurettede. Omfattet er således ytringer mv. fremsat personligt, i en telefonsamtale/sms, i et brev, en e-mail eller lignende. Ytringer mv., som er fremsat f.eks. via tredjemand, er derimod ikke omfattet.

I tilfælde, hvor ytringen mv. ikke kan anses for omfattet af bestemmelsen i straffelovens § 121, vil ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, efter omstændighederne kunne anvendes i stedet. Se nærmere herom under pkt. 4.1.4.

Det kan også overvejes, om straffelovens § 267 og § 268 kan finde anvendelse, se pkt. 4.1.8.

Se endvidere pkt. 2.2.2. vedrørende håndtering af sager om overtrædelse af straffelovens § 121, hvor polititjenestemænd er forurettede.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 121, se pkt. 5.3.

4.1.4. Straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt.

Efter straffelovens § 291, stk. 1, straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer en ting, der tilhører en anden.

Den almindelige strafferamme for hærværk er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Øves der hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig i hærværk, kan straffen stige til fængsel i 6 år, jf. stk. 2.

Det er en skærpende omstændighed, hvis hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, begås mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af tjeneste eller hverv, jf. straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Strafskærpselsesreglen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Det er en forudsætning, at hærværket har "baggrund" i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, hvilket bl.a. vil omfatte tilfælde, hvor hærværket begås som reaktion på eller som følge af den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Som et eksempel kan nævnes hærværk mod en socialrådgivers private bil, hvis hærværket begås som følge af den pågældendes arbejde.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., jf. stk. 1 og 2, se pkt. 5.4.

Det bemærkes, at straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt. ikke finder anvendelse, hvis hærværket har baggrund i den forurettedes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv. I disse tilfælde kan strafs-kærpeles-reglen i straffelovens § 81, stk. 14, efter omstændighederne finde anvendelse. Se nærmere herom under pkt. 4.4.

4.1.5. Ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1

Efter § 3, stk. 1, i ordensbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv. samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger), må slagsmål, skrigen, råben eller anden støjende, voldelig, fornærmelig eller lignende optræden, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, ikke finde sted.

Fornærmelig optræden mv. over for f.eks. en polititjenestemand, der ikke er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, eller § 121, kan efter omstændighederne være omfattet af denne bestemmelse.

Bestemmelsen kan alene anvendes i situationer, hvor forseelsen er begået på et sted, hvortil offentligheden har almindelig adgang, jf. bekendtgørelsens § 2. Se nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Ordensbekendtgørelsen.

Om strafpåstanden i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, se pkt. 5.4.

4.1.6. Tilhold og opholdsforbud

Reglerne om tilhold og opholdsforbud findes i lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven).

Den personkreds, der er omfattet af beskyttelsen, er bl.a. offentligt ansatte, der bliver krænket af personer, som de kommer i kontakt med i kraft af deres arbejde.

Tilhold:

Efter § 1 i tilholdsloven kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, ligesom den pågældende kan forbydes på anden måde at kontakte eller følge efter den anden.

Betingelserne for meddelelse af tilhold fremgår af lovens § 2, stk. 1 og 2:

- Et tilhold kan gives hvis der er begrundet mistanke om, at en person har krænket en andens fred ved at forfølge eller genere den anden ved kontakt mv., eller hvis den pågældende har begået et strafbart forhold mod den anden, der kan sidestilles med en sådan fredskrænkelse, og der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil fortsætte med at krænke den anden ved at opsøge eller følge efter den anden.
- Et tilhold kan endvidere gives, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået eller forsøgt at begå én af en række nærmere angivne grovere personfarlige forbrydelser i straffeloven, og den forurettede eller dennes nærmeste efter lovovertrædelsens grovhed ikke findes at skulle tåle kontakt mv. med den pågældende.

Et tilhold er som udgangspunkt et forbud mod enhver kontakt. Det er ikke afgørende, om kontakten sker direkte eller indirekte, men om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt til den forurettede (f.eks. henvendelser i form af aflevering eller tilsendelse af blomster og hilsner gennem radioudsendelser).

En adfærd, der består i overvågning af en offentligt ansat person mv. (f.eks. ved at opholde sig umiddelbart uden for den pågældendes bopæl eller opholdssted) eller at følge efter den pågældende, vil efter omstændighederne kunne indgå i grundlaget for at give et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold. En sådan adfærd vil efter omstændighederne tillige kunne udgøre en selvstændig overtrædelse af straffelovens § 119 a, se pkt. 4.1.2.

Bestemmelsen i forhold til reglerne om fredskrænkelse, jf. straffelovens § 119 a

Der vil kunne være forhold, som både vil kunne udløse et tilhold og samtidig være en overtrædelse af straffelovens § 119 a. Der vil også kunne være forhold, som alene giver mulighed for at meddele et tilhold, men som ikke opfylder betingelserne for strafansvar efter straffelovens § 119 a.

I tilfælde, hvor gerningsmanden har overtrådt både straffelovens § 119 a, og et allerede meddelt tilhold, straffes for overtrædelse af begge bestemmelser.

Om kontakt via internettet, se pkt. 4.2.

Om strafpåstanden i sager vedrørende overtrædelse af et meddelt tilhold, se pkt. 5.5.

I Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Tilhold, opholdsforbud og bortvisning er der fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af sager om tilhold mv.

Opholdsforbud:

I medfør af tilholdslovens § 3 kan en person gives et forbud mod at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes.

Efter lovens § 4 kan et opholdsforbud – forudsat at betingelserne for at give et tilhold er opfyldt – bl.a. gives, når der er mistanke om en oftere gentagen krænkelse eller en forsætlig overtrædelse af et tilhold, og et tilhold ikke kan anses for tilstrækkeligt til at beskytte den anden person.

Om strafpåstanden i sager vedrørende overtrædelse af et givet opholdsforbud, se under pkt. 5.5.

4.1.7. Straffelovens § 264 d

Efter straffelovens § 264 d straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder om en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden (uberettiget videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold mv.).

Udbredelse af oplysninger om forurettede f.eks. via internettet vil efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 264 d. Se nærmere nedenfor under pkt. 4.2.

Bestemmelsen i straffelovens § 264 d er undergivet betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 2. Det vil sige, at anklagemyndigheden kan føre sagen, når den forurettede anmoder om det.

4.1.8. Straffelovens § 266

I tilfælde, hvor en trussel om vold mod en person, der handler i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, ikke er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, kan der efter omstændighederne i stedet være tale om en overtrædelse af straffelovens § 266. Se nærmere under pkt. 4.1.1.

Efter straffelovens § 266 straffes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling.

Straffelovens § 266 omfatter ikke enhver trussel om voldsudøvelse og trusler om udøvelse af simpel vold er som udgangspunkt ikke omfattet af bestemmelsen.

Om en voldsudøvelse er strafbar efter straffelovens § 266 må afgøres ud fra en samlet vurdering af truslens ordlyd sammenholdt med de omstændigheder, hvorunder truslen er fremsat. Se U 2013.472H.

4.1.9. Straffelovens § 267 og § 268

Efter straffelovens § 267 straffes den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse (æreskrænkelser).

Efter straffelovens § 268 straffes den, som fremsætter eller mod bedre vidende udbreder sigtelser, eller hvis gerningsmanden har savnet rimelig grund til at anse sigtelsen for sand, for bagvaskelse.

Udbredelse af krænkende udtalelser eller sigtelser om forurettede f.eks. via internettet vil efter omstændighederne være en overtrædelse af straffelovens § 267 eller § 268. Se nærmere nedenfor under pkt. 4.2.

Freds- og æreskrænkelser er som udgangspunkt undergivet privat påtale, jf. § 275, stk. 1.

Når forurettede i sagen er offentligt ansat, kan sagen dog være undergivet betinget offentlig påtale, jf. straffelovens § 275, stk. 2, 2. pkt.

Det drejer sig om sager, hvor den fremsatte eller udbredte sigtelse eller krænkelse omhandler forhold, der kan medføre stillingens eller hvervets fortabelse.

I disse sager skal anklagemyndigheden altså føre sagen, når der foreligger en anmodning, såfremt betingelserne for tiltalerejsning i øvrigt er opfyldt.

Hvis den pågældende ikke længere virker i offentlig tjeneste eller hverv, er det en forudsætning, at sigtelsen/krænkelsen vedrører en periode, hvor den pågældende virkede i offentlig tjeneste eller hverv. Se f.eks. U 2013.1067/2H. I den pågældende sag blev tiltalte fundet skyldig i æreskrænkelser efter § 267, jf. § 275, stk. 2, ved at have fremsat urigtige sigtelser mod en forhenværende dommer.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Freds- og ærekrænkelser (§§ 263-275 a).

4.1.10. Retsplejelovens § 791 d

Efter retsplejelovens § 791 d kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, § 119 eller § 119 a. Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 674 af 8. juni 2017 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Blokering af hjemmesider og stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere). Loven trådte i kraft den 10. juni 2017.

Ved blokering forstås en ordning, der er rettet mod danske internetudbydere med henblik på direkte DNS-blokering fra udbyderens side af hjemmesiden med ulovligt materiale. DNS-blokering medfører, at forsøg på at opnå adgang til blokerede hjemmesider automatisk afvises af internetudbyderen.

Sager om blokering af hjemmesider efter retsplejelovens § 791 d skal registreres i POLSAS på en særskilt sag (gerningskode 83188 - blokering af hjemmeside).

Når retten har givet tilladelse til blokering, skal politiet anmode udbyderne om, at blokeringen ledsages af en tekst, hvoraf det fremgår, at politiet har opnået rettens kendelse om at blokere den pågældende hjemmeside, og at eventuelle indsigelser kan rettes til politiet.

Politiet skal også underrette den, som indgrebet retter sig mod, dvs. lejerer af den hjemmeside (registranten), som retten har givet tilladelse til at blokere. Indeholder hjemmesiden ikke kontaktoplysninger, og

kan politiet ikke umiddelbart fremskaffe disse oplysninger på anden vis, kan underretning undlades. Politiet underretter personer i udlandet efter de almindelige retshjælpsregler om underretning til personer i andre lande.

Hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for kendelsen ikke længere er til stede – for eksempel fordi det ulovlige indhold er fjernet fra hjemmesiden – skal politiet hurtigst muligt fjerne blokeringen. Politiet har ikke pligt til løbende at kontrollere indholdet af de blokerede hjemmesider.

Sager om blokering af hjemmesider skal forelægges for statsadvokaten. (Se nærmere under pkt. 3.1.2.).

Retsplejelovens regler om beslaglæggelse opretholdes ved siden af blokeringsbestemmelsen i § 791 d, og reglerne om beslaglæggelse forudsættes anvendt, når denne fremgangsmåde vurderes praktisk anvendelig. Det vil navnlig gælde i forhold til danske hjemmesider (. dk).

4.2. Trusler og chikane mod offentligt ansatte mv. på internettet

4.2.1. Trusler fremsat på internettet

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 blev bestemmelsen i straffelovens § 119, stk. 1, ændret, således at bestemmelsen også finder anvendelse på trusler om vold fremsat på internettet mv. Se mere under pkt. 4.1.1. Loven finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller senere.

4.2.2. Fredskrænkelser fremsat på internettet

Der blev ved lov nr. 1728 af 27. december 2016 indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 119 a, hvorved det blev gjort strafbart at krænke en af de i § 119 nævnte personers fred, ved at kontakte, forfølge eller på anden måde chikanere den pågældende under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme. Loven finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller senere.

Bestemmelsen finder blandt andet anvendelse på chikanøs kontakt i form af henvendelser via elektronisk kommunikation (f.eks. via telefon, e-mails, sociale medier eller apps) direkte eller indirekte til den beskyttede person. Læs mere under pkt. 4.1.2.

4.2.3. Anvendelse af reglerne om tilhold og opholdsforbud

Reglerne om tilhold og opholdsforbud, se pkt. 4.1.5., kan efter omstændighederne også finde anvendelse ved chikane, fremsættelse af trusler mv. på internettet, idet et tilhold er et forbud mod bl.a. at opsøge en anden ved skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation.

Som eksempler på henvendelser via elektronisk kommunikation kan bl.a. nævnes e-mail, sms og beskeder via sociale netværk (f.eks. Facebook og Twitter).

Sådanne henvendelser vil således kunne indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold.

Det er ikke afgørende, om kontakten sker direkte eller indirekte, men om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt til den forurettede.

Eksempelvis kan en meddelelse gennem Facebook (selvom den ikke direkte er adresseret til den forurettede) indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold, hvis meddelelsen reelt er rettet – også – mod forurettede og ikke alene mod andre.

Det kan også indgå i grundlaget for et tilhold eller udgøre en overtrædelse af et allerede givet tilhold, hvis der er tale om chikane i form af nedsættende omtale, der udbredes via internettet ved anvendelse af sociale netværk med den følge, at der kommer henvendelser fra andre personer med ubehagelige meddelelser til den forurettede via internettet eller på anden måde, i hvert fald hvis omtalen – udtrykkeligt eller reelt – har karakter af opfordring til andre om at rette henvendelse til den forurettede.

4.2.4. Anvendelse af reglerne i straffelovens § 264 d, § 267 og § 268

Udbredelse af krænkende udtalelser eller oplysninger om forurettede via internettet vil – ud over en overtrædelse af et meddelt tilhold – efter omstændighederne kunne udgøre en overtrædelse af f.eks. straffelovens § 267 om ærekrænkelser, straffelovens § 268 om bagvaskelse eller af straffelovens § 264 d om uberettiget videregivelse af meddelelser vedrørende en andens private forhold mv. Se pkt. 4.1.6. og pkt. 4.1.8.

4.2.5. Anvendelse af reglerne i persondataloven

Persondatalovens regler finder anvendelse, når en person offentliggør oplysninger om andre personer, f.eks. i et indlæg, der skrives på internettet.

Private og følsomme oplysninger om andre personer må som udgangspunkt alene offentliggøres, såfremt den person, der offentliggør oplysningerne, har et klart samtykke fra den person, som oplysningerne vedrører. Såfremt dette ikke er tilfældet, kan der efter omstændighederne være tale om en strafbar overtrædelse af persondatalovens § 6 (fortrolige oplysninger) og §§ 7-8 (følsomme oplysninger), jf. lovens § 70, stk. 1, nr. 1.

Såfremt der udbredes krænkende udtalelser eller private og følsomme oplysninger om en person via internettet, kan dette efter omstændighederne i øvrigt udgøre en overtrædelse af straffelovens § 264 d, § 267 eller § 268. Se pkt. 4.2.4.

Persondataloven finder endvidere anvendelse, når en person offentliggør billeder af andre personer på internettet. Portrætbilleder eller nøgenfotos af en anden person må som udgangspunkt ikke offentliggøres uden forudgående samtykke fra den afbildede person. Såfremt dette ikke er tilfældet, kan der efter omstændighederne være tale om en strafbar overtrædelse af persondatalovens § 6, jf. lovens § 70, stk. 1, nr. 1.

I en konkret sag var en videooptagelse af tre polititjenestemænd under udførelsen af en politiforretning blevet offentliggjort på Facebook. Den pågældende politikreds anmodede Datatilsynet om en udtalelse om, hvorvidt den skete offentliggørelse var en overtrædelse af persondatalovens regler. Datatilsynet tilkendegav i den forbindelse, at det var tilsynets umiddelbare vurdering, at offentliggørelsen af den

pågældende optagelse var sket i strid med persondatalovens § 6, stk. 1. Datatilsynets afgørelse kan findes i Vidensbasen.

Der henvises i øvrigt til Datatilsynets hjemmeside, www.datatilsynet.dk, og til pjecen ”Sociale netværk og internettet – Hvad skal du være opmærksom på? ”, som findes på hjemmesiden.

4.3. Chikane mv. af pårørende til offentligt ansatte mv.

Såfremt personer tager kontakt til medlemmer af en offentlig ansats husstand, er der efter § 6 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning mulighed for, at tilhold og opholdsforbud kan udstrækkes til at omfatte et medlem af forurettedes husstand, herunder et barn eller en ægtefælle, hvis det findes nødvendigt af hensyn til formålet med tilholdet eller opholdsforbuddet.

Anvendelse af reglen kræver, at betingelserne for at give et tilhold i øvrigt er opfyldt.

Også i tilfælde, hvor tilholdet alene er givet i forhold til den forurettede, vil henvendelser til medlemmer af forurettedes husstand kunne være omfattet af tilholdet, hvis henvendelsen konkret må anses for reelt at være en henvendelse til forurettede eller forsøg herpå, jf. lovens forarbejder.

Endelig vil sådanne henvendelser kunne danne grundlag for at give et separat tilhold, jf. lovens § 2, i forhold til et andet medlem af husstanden.

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, der finder anvendelse på forhold begået den 1. januar 2017 eller derefter, er der tilføjet en ny bestemmelse i straffelovens § 81, nr. 14, hvorefter det ved straffens fastsættelse i almindelig skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes offentlige tjeneste eller hverv.

Udtrykket ”offentlige tjeneste eller hverv” skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i straffelovens § 119, stk. 1, se under pkt. 4.1.1.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3), at afgrænsningen af begrebet den forurettedes ”nærmeste” skal foretages i overensstemmelse med retsplejelovens § 171 om, hvem der er fritaget for den almindelige pligt til at afgive forklaring i retten. Udtrykket omfatter således normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet.

Det er forudsat i forarbejderne til bestemmelsen, at den strafbare handling har baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv (L 73 af 9. november 2016).

4.4. Særligt om straffelovens § 81, nr. 13 og 14

Efter straffelovens § 81, nr. 13, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der har været varetægtsfængslet eller undergivet foranstaltning, der træder i stedet herfor, eller af en person, der har udstået straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

Bestemmelsen omfatter blandt andet personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring i fængsel eller arresthus. Endvidere omfatter den personer, der efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus. Herudover omfatter den personer, som udstår straf i kriminalforsorgens pensioner eller institutioner mv., eller som udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeafsonere).

Bestemmelsen omfatter tillige personer, der er varetægtsfængslede eller undergivet foranstaltning, der træder i stedet herfor.

Bestemmelsen finder også anvendelse på gerninger, der er begået under eventuel udgang fra institutionen eller under undvigelse fra varetægtsfængsling eller afsoning mv.

Der henvises i det hele til forarbejderne til lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.4. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2)

Ved lov nr. 1728 af 27. december 2016, der finder anvendelse på forhold begået efter den 1. januar 2017 eller derefter, er der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 81, nr. 14, hvorefter det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes offentlige tjeneste eller hverv.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket ”offentlig tjeneste eller hverv” skal forstås i overensstemmelse med straffelovens § 119, stk. 1, og at udtrykket forurettedes ”nærmeste” må foretages i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i retsplejelovens § 171. Udtrykket omfatter således normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Efter omstændighederne vil også fjernere slægtninge, nært besvogrede og mindre faste samlivsforhold kunne være omfattet. (De almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

Det er en forudsætning, at forbrydelsen har ”baggrund” i den pågældendes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, hvilket blandt andet vil omfatte tilfælde, hvor en forbrydelse begås som reaktion på eller som følge af den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Som eksempler på tilfælde, der blandt andet omfattes af straffelovens § 81, nr. 14, nævnes i forarbejderne (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3):

- Overtrædelse af et tilhold om ikke at kontakte eller forfølge en medarbejder i en kommunal socialforvaltning, hvis overtrædelsen begås som følge af den pågældendes arbejde
- Trusler mod en fængselsbetjents ægtefælle, hvis truslerne fremsættes som følge af fængselsbetjentens arbejde

Det er forudsat, at der foreligger oplysninger om, at den strafbare gerning har baggrund i den pågældendes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, f.eks. ved gerningspersonens tidligere kontakt til den pågældende, gerningspersonens udtalelser eller adfærd i øvrigt i forbindelse med gerningen.

Bestemmelsen finder anvendelse i forhold til enhver form for forbrydelse, som har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Bestemmelsen angår strafudmålingen inden for den strafferamme, som gælder for den pågældende forbrydelse. Bestemmelsen vil dog ikke have betydning i tilfælde, hvor det indgår i selve gerningsindholdet i en strafbestemmelse – eller i betingelserne for anvendelse af en forhøjet strafferamme – at gerningen har baggrund i forurettedes offentlige tjeneste eller hverv. Bestemmelsen omfatter således f.eks. ikke strafudmålingen for overtrædelse af straffelovens §§ 119-122.

5. Straf og andre retsfølger

Nedenstående retningslinjer gælder alene for forhold, der er begået den 1. januar 2017 eller senere. For forhold, der er begået forud herfor, henvises til den historiske udgave af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Chikane, trusler og vold mod offentlig ansatte mv. (fra 30. marts 2016).

5.1. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1

5.1.1. Trusler om vold mod offentligt ansatte mv.

Betinget/ubetinget fængselsstraf

Anklagemyndigheden skal i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel. Det gælder i hvert fald i sager vedrørende offentligt ansatte, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for i det daglige at blive mødt med aggressiv adfærd fra borgernes side.

Der henvises til U 2003.412H, hvor Højesteret fandt, at trussel om vold mod en parkeringsvagt som udgangspunkt må straffes med ubetinget fængsel.

Anklagemyndigheden skal kun undtagelsesvis og kun efter en nøje individuel vurdering nedlægge påstand om betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Om anvendelse af betinget straf for trusler efter § 119, stk. 1, henvises til Højesterets domme i U 1996.748H og U 2001.1082H.

Straffens længde

Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet, jf. straffelovens § 119, stk. 3, der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Bestemmelsen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Det fremgår af forarbejderne til § 119, stk. 3, at formålet med bestemmelsen er, at hæve straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, idet det forudsættes, at der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Anklagemyndigheden skal derfor i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv. som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis tiltalte er ustraffet.

Der henvises i øvrigt til redegørelsen for retspraksis i sager omfattet af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1. Redegørelsen kan findes i Vidensbasen.

Skærpende omstændigheder

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Hvis forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Se i øvrigt nærmere om straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. under pkt. 4.1.1.

Det bemærkes, at strafskærpelsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 4.4.

5.1.2. Vold mod offentligt ansatte mv.

Anklagemyndigheden skal i sager om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, hvor den pågældende er ustraffet, som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis der er tale om mindre alvorlig vold, og ubetinget fængsel i mindst 40-60 dage, hvis der er tale om en ”ordinær” voldssag.

Der henvises til redegørelsen for retspraksis i sager omfattet af bl.a. straffelovens § 119, stk. 1. Redegørelsen kan findes i Vidensbasen.

Skærpende omstændigheder

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Hvis forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden strafskærpelsesreglen trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Se i øvrigt nærmere om straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt. under pkt. 4.1.1.

Det bemærkes, at strafskærpselsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 4.4.

5.1.3. Tiltalefrafald

Politikredsen kan i medfør af § 1, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelse om politidirektørernes og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale, frafalde tiltale i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, hvis der er tale om meget begrænset voldsanvendelse mv. og der ikke er sket betydelig skade på forurettede. Tiltalefrafald kan betinges af, at den sigtede vedtager en bøde eller betaler erstatning.

Bestemmelsens anvendelsesområde er navnlig tilfælde, hvor der er tale om mindre alvorlige trusler om vold eller meget begrænset voldsanvendelse begået over for personalet af f.eks. en beboer på et plejehjem eller andet opholdssted eller institution, hvor den pågældende bor eller opholder sig, og hvor det må forventes, at den pågældende under alle omstændigheder skal blive ved med at bo eller opholde sig.

5.2. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 119 a

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 119 a, blev skærpet ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018), hvor § 119 a, stk. 2, blev indsat. Loven trådte i kraft den 1. februar 2019. Anklagemyndigheden skal herefter i sager om førstegangsovertrædelse som udgangspunkt nedlægge påstand om en bøde på 10.000 kr., jf. forarbejderne til loven (almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.3.1 og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2)..

Anklagemyndigheden skal ved grovere – herunder systematiske – overtrædelser nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf, jf. forarbejderne til bestemmelsen (almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Efter strafskærpselsen ved lov nr. 82 af 30. januar 2019, skal anklagemyndigheden efter Rigsadvokatens opfattelse som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på 14 dage i disse sager. Strafpåstanden vil afhænge af forholdets karakter og grovhed. Hvis der er tale om flere grovere og systematiske overtrædelser, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på mere end 14 dage.

Ved vurderingen af, om en overtrædelse kan karakteriseres som grov, lægges vægt på overtrædelsens formål, karakter, omfang, herunder om den har virket stærkt chikanerende eller været egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. Se nærmere herom i forarbejderne (specielle bemærkninger til § 1, nr. 6).

Anklagemyndigheden skal i gentagelsestilfælde som udgangspunkt nedlægge påstand om en kortere frihedsstraf, jf. forarbejderne til bestemmelsen (almindelige bemærkninger, afsnit 2.5.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6). Hvis tiltalte er idømt en bøde i førstegangstilfældet, skal anklagemyndigheden efter Rigsadvokatens opfattelse som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på 14 dage. Strafpåstanden vil afhænge af forholdets karakter og grovhed. Hvis der er tale om flere grovere og systematiske overtrædelser, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en fængselsstraf på mere end 14 dage.

Hvis en overtrædelse af straffelovens § 119 a tillige udgør en overtrædelse af straffelovens § 121, persondataloven eller en overtrædelse af et tilhold efter tilholdsloven, straffes for overtrædelse af alle de pågældende bestemmelser.

Det bemærkes, at strafskærpelsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se mere under pkt. 4.4.

5.3. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 121

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt nedlægge påstand om en bødestraf på mindst 5.000 kr. (udmåles i dagbøder), jf. lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 73 af 9. november 2016 de almindelige bemærkninger, pkt. 2.6.3).

Det bemærkes, at strafskærpelsesreglen i straffelovens § 81, nr. 14, ikke omfatter strafudmålingen ved overtrædelse af straffelovens §§ 119-122. Se nærmere herom i pkt. 5.5.

Se nærmere om bestemmelsen i straffelovens § 121 under pkt. 4.1.3.

5.4. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., jf. stk. 1 og 2

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., at straffen skal hæves med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler, når hærværk efter § 291, stk. 1 eller stk. 2, begås mod nogen af de i § 119 nævnte personer (L 94 af 14. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.3.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

Se nærmere herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven afsnit 4.

5.5. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1

Der skal i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, som udgangspunkt nedlægges påstand om en bødestraf på 1.500 kr., jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Se nærmere om bestemmelsen og strafpåstanden i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Ordensbekendtgørelsen samt under pkt. 4.1.4.

5.6. Strafpåstanden i sager om overtrædelse af tilhold og opholdsforbud

Strafpåstanden ved overtrædelse af tilhold eller opholdsforbud skal som udgangspunkt være følgende:

- Ved førstegangsovertrædelser skal der som udgangspunkt nedlægges påstand om bødestraf.

Der skal dog nedlægges påstand om frihedsstraf:

- hvis der er tale om et meget betydeligt antal overtrædelser, som har været stærkt generende for den forurettede, eller
- hvis der er tale om en overtrædelse af betydelig grovhed, og som er egnet til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede.

I gentagelsestilfælde skal der nedlægges påstand om frihedsstraf.

I Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser, er der fastsat nærmere retningslinjer for behandlingen af disse sager.

Se endvidere nærmere om reglerne under pkt. 4.1.5.

6. Efter dom

6.1. Domme til den regionale statsadvokat

Domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 a, og § 121, der har været forelagt for statsadvokaten forud for tiltalerejsning, skal i visse tilfælde sendes til den regionale statsadvokat med henblik på statsadvokatens overvejelse af spørgsmålet om anke. Dette gælder som udgangspunkt ikke domme, hvor der er sket domfældelse i overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand.

Statsadvokaten kan dog i en konkret sag – typisk i forbindelse med forelæggelsen forud for tiltalerejsning – tilkendegive, at dommen skal indsendes (før eller efter ankefristens udløb), ligesom politikredsen selv kan indstille en dom til anke, hvis resultatet i byretten giver anledning hertil.

6.2. Domme til Vidensbasen

Det skal overvejes, om dommen er egnet til at indgå i anklagemyndighedens Vidensbase.

En dom kan være egnet til Vidensbasen, hvis den belyser straffniveauet eller praksis for rettighedsfrakendelse mv. inden for et sagsområde, eller hvis dommen belyser problemstillinger af generel/principiel betydning for retstilstanden. Samtidig kan en dom være egnet, hvis den vedrører et område, som ikke allerede er dækket på Vidensbasen.

Kun endelige domme må indsendes til Vidensbasen.

Skemaer til indsendelse af domme til Vidensbasen findes under Viden på AnklagerNet.

7. Love og forarbejder

- Bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.
- Forarbejderne til straffelovens § 119, stk. 2 (vedrørende forståelsen af § 119, stk. 1) L 1939 87, Rigsdagstidende 1938-39, Tillæg A, sp. 3770-71.
- Lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.).
- Lov nr. 1728 af 27. december 2016 (L 43 af 9. november 2016) (Om øget respekt for det offentlige rum, offentlige myndigheder og personer i offentlig tjeneste mv.)
- Lov nr. 674 af 8. juni 2017 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Blokering af hjemmesider og stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere).
- Lov nr. 709 af 8. juni 2018 (L 158 af 28. februar 2018) om ændring af retsplejeloven (Øget beskyttelse af vidner)

- Lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018) om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for trusler, chikane og hærværk mod personer i offentlig tjeneste eller hverv)

Rigsadvokaturen, den 19. december 2019

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten